

SPRAWOZDANIE DEPARTAMENTU ETYKI I DEONTOLOGII ZAWODU NACZELNEJ RADY APTEKARSKIEJ W V KADENCJI

Departament Etyki i Deontologii Zawodu w V kadencji Naczelnej Rady Aptekarskiej został ustanowiony Uchwałą NRA z dnia 31 stycznia 2008 roku (w sprawie ustanowienia departamentów NRA oraz ustalenia liczby ich członków) na podstawie paragrafu 4 ustęp 1 oraz paragrafu 5 ustęp 1 uchwały V Krajowego Zjazdu Aptekarzy z dnia 19 stycznia 2008 roku w sprawie Regulaminu NRA.

Departament Etyki i Deontologii Zawodu był jednym z dziewięciu powołanych wtedy departamentów. Przez okres V kadencji w jego składzie pracowali:

Koordynator Departamentu EiDZ – mgr farm. Lidia Czyż (Rzeszów)

Członkowie – dr n. farm. Leokadia Danek (Kraków)

dr n. farm. Danuta Ignyś (Poznań)

mgr farm. Irena Knabel-Krzyszowska (Wrocław)

prof. dr hab. Dionizy Moska (Katowice)

Ze względu na nie przyjęcie, przedstawionego Delegatom na V Krajowy Zjazd Aptekarzy, treści znowelizowanego Kodeksu Etyki Aptekarza RP, zadaniem powołanego przez Zjazd Departamentu w nowym składzie, było przede wszystkim przygotowanie zagadnień zasadniczych, przewidzianych do nowelizacji treści kodeksu. W wyniku dyskusji członków Departamentu dotyczącej zawartości merytorycznej kodeksu, przyjęto ustalenia dotyczące treści współczesnego KEA:

- kodeks powinien przyjąć tytuł „kodeksu etyki i deontologii aptekarza”, podkreślając powinności zawodu wobec środowiska wewnętrznego (zawód) i zewnętrznego (społeczeństwo);
- kodeks powinien obejmować grupę aptekarzy czyli, przyjmując obecną sytuację zawodu, pracujących w aptekach członków izby aptekarskiej;
- kodeks powinien być pomocny rzecznikom odpowiedzialności zawodowej i sądom aptekarskim w prawidłowym wykonywaniu ich zadań;
- pożądanym byłoby utworzenie w strukturach rad aptekarskich komisji etycznych, które na bieżąco monitorowałyby zachowania zawodowe członków izb a dotyczące wykonywania zawodu w sposób odbiegający od ustalonych kodeksem granic;
- kodeks powinien zawierać treści najważniejsze, regulujące całość obszaru zawodu, swoisty „dekalog” istotny w pracy aptekarza w stosunku do pacjenta, kolegi-aptekarza czy lekarza; uzupełniania i podnoszenia kwalifikacji zawodowych; kształtowania opinii o zawodzie. Szczegółowe normowanie wszelkich dziedzin działalności zawodowej i pozazawodowej powoduje nieczytelność oraz rozproszenie celów kodeksu w jego rozbudowanej treści;
- kodeks powinien zawierać podkreślenie, że wprowadzenie norm wykonywania zawodu jest konieczne dla zaufania obywatela „kupującego” nie „towar” lecz usługę” a tym samym poczucie bezpieczeństwa – kodeks tworzony jest, i nowelizowany w określonych warunkach pracy, dla dobra zdrowia publicznego;
- samodzielne działanie odpowiedzialnego za prowadzenie apteki (kierownika – aptekarza) powinno zostać tak uwypuklone, aby mógł on decydować w sprawach merytorycznych bez sprzeczności z prawem farmaceutycznym i jednocześnie aby powinien mieć utrwalone wewnętrznie poczucie obowiązku reagowania na wszelkie przekroczenia zawodowe podległego sobie personelu fachowego i przeciwdziałania poczynaniom właścicieli aptek sprzecznym z dobrymi zasadami zawodu aptekarza.

W trakcie pracy Departamentu zostały wstępnie opracowane treści kodeksu, ten zakres tematyki został przekazany do rzeczników odpowiedzialności zawodowej i sądów aptekarskich z prośbą o sprecyzowanie oczekiwań w stosunku do pełnego kształtu kodeksu dla orzecznictwa zawodowego. Członkowie Departamentu sugerowali też, że wskazanym byłoby aby na spotkaniach szkoleniowych rzeczników i sędziów, temat kodeksu był jednym z omawianych punktów spotkań a wypracowane treści dotyczące określenia ewentualnych sugestii dotyczących wzbogacenia zawartości KEA przekazywane do dyskusji Departamentu EiDZ.

Po wstępnym opracowaniu treści Kodeksu Etyki Aptekarza RP, gdzie z całą świadomością używano określenia nazwy zawodu APTEKARZ, zgodnie z Kartą Aptekarstwa Europejskiego, jego zawartość opublikowano na łamach czasopisma Naczelnej Izby Aptekarskiej, „Aptekarz Polski” w numerach:

Wrzesień 2008 roku – „Dumne słowo „apteka” ... etyczne dylematy”

Kwiecień 2009 roku – Kodeks Etyki Aptekarza Rzeczypospolitej Polskiej – część pierwsza

Maj 2009 roku – Kodeks Etyki Aptekarza Rzeczypospolitej Polskiej – część druga

Czerwiec 2009 roku – Kodeks Etyki Aptekarza Rzeczypospolitej Polskiej – część trzecia

Lipiec 2009 roku – Kodeks Etyki Aptekarza Rzeczypospolitej Polskiej – część czwarta

Styczeń 2011 roku – Wszyscy Aptekarze wykonują ten sam zawód – przyczynek do Kodeksu etyki Aptekarza Rzeczypospolitej Polskiej

Przekazano też prośbę komisjom okręgowych izb aptekarskich, zajmującym się tematyką szkoleń ciągłych, aby podczas planowania w poszczególnych środowiskach kursu z zakresu szkolenia zawodowego „Prawo farmaceutyczne. Kodeks Etyki Aptekarza RP” propagowali tematykę zawartą w projekcie nowelizowanego KEA i wnioski z dyskusji przekazywali członkom Departamentu EiDZ.

Niektóre z okręgowych izb aptekarskich przedrukowały treść kodeksu na łamach swych periodyków informacyjnych, pobudzając również aptekarzy do dyskusji środowiskowych.

W wyniku tych działań Departament Etyki i Deontologii Zawodu otrzymał, wprawdzie nieliczne, uwagi tak od członków organów izb aptekarskich bezpośrednio związanych z pieczę nad wykonywaniem zawodu, jak i aptekarzy-członków izb aptekarskich.

W dniu 3 kwietnia 2009 roku, w Muzeum Farmacji im. mgr A. Leśniewskiej w Warszawie, do której przyczynił się również Oddział Warszawski PTFarm., odbyła się sesja pt. „Etyka i prawo podstawą działalności zawodowej farmaceutów. Historia i współczesność”, na której Koordynator Departamentu EiDZ, mgr Lidia Czyż, miała zaszczyt przedstawić pod dyskusję referat zatytułowany „Kodeks etyki aptekarza – prawo obyczajowe czy stanowione” a członek NRA, dr Wojciech Giermaziak wygłosił referat pt. „Prawo Farmaceutyczne 1989 – 2008 r.” Dyskusja wśród zgromadzonych aptekarzy z różnych grup zawodowych, była na tyle ciekawa, że echa jej znalazły ślad na łamach najważniejszych czasopism farmaceutycznych w kraju.

Podczas swej pracy nad treścią kodeksu, członkowie Departamentu EiDZ, zapoznali się z zawartością kodeksów zawodów medycznych – lekarzy, lekarzy weterynarii, diagnostów laboratoryjnych a także innych, posiadających swe kodeksy korporacyjne, grup zawodowych, w tym środowiska naukowego („Dobre obyczaje w nauce”), adwokatów czy radców prawnych. Analizowano też bardzo ciekawy „Kodeks Postępowania Inżynierów Dyplomowanych”, przyjęty 3 października 2008 roku przez ECEC (European Council of Engineers Chabers), a obowiązujący członków tejże korporacji w całej Europie. Otrzymano też od Koordynatora Departamentu Spraw Zagranicznych kodeksy aptekarskie obowiązujące w Wielkiej Brytanii (Code of Ethics for Pharmacists and Pharmacy Technicians) oraz Irlandii (Code of Conduct for Pharmacists). Do wiadomości członków Departamentu przekazywane też były artykuły dyskusyjne z prasy zawodowej.

Dużym utrudnieniem pracy Departamentu nad treścią zawartą w kodeksie, był i jest brak faktycznego umocowania kodeksu w systemie prawnym oraz ustawy o zawodzie, a tym samym pewne „lekceważenie” wewnątrz zawodowych norm postępowania.

Innym zjawiskiem niekorzystnym dla powstania tego prawa grupowego są, coraz bardziej dające się zauważyć, podziały w środowisku aptekarskim. Podziały dotyczące własności aptek, sytuacji zawodowej i finansowej aptekarzy a także podziały określone przygotowaniem zawodowym – wykształceniem. W tym ostatnim podziale występuje, obok aptekarza z tytułem akademickim, zobligowanego do przynależności do samorządu aptekarskiego, coraz liczniejsza grupa zawodowa techników farmaceutycznych, z wykształceniem średnim na różnym poziomie. Grupa ta w pewnych środowiskach zdominowała liczbą i stanowiskiem pracy obraz personelu fachowego w aptece.

Nie należy też pomijać różnic generacyjnych w zawodzie.

Słowniki współczesnych języków dają różne definicje etyki zawodowej. Słownik języka polskiego przynosi dwie definicje: „1. system wartości i norm postępowania, obowiązujący w danej zbiorowości ...; 2. nauka o moralności, zajmująca się ustalaniem obowiązujących norm postępowania ...”. Z punktu widzenia aptekarza, wykonującego współcześnie swój zawód w warunkach stworzonych przez ustrój gospodarczy kraju, definicje te nie są podstawą codziennego działania. Zawsze obowiązujące współcześnie normy i pryncypia będą miały przełożenie z i na treść kodeksu zawodowego.

Dodatkowym zagadnieniem, jakie powstało podczas pracy nad treścią Kodeksu Etyki Aptekarza RP stała się kwestia: czy kodeks ma być wzorem postępowania członka zawodu, modelem nienagannej pracy aptekarza; czy idąc na drugi kraniec definicji, tym razem kodeksu, ma stać się on swoistym zbiorem nakazów, zakazów i wskazówek postępowania, opisem przekroczeń zawodowych, za które czeka kara. Powstało tu pytanie – czy normy etyczne można wprowadzić nakazem ?

Departament zakończył pracę, przekazując treść projektu Kodeksu Etyki Aptekarza na ręce Naczelnej Rady Aptekarskiej w czerwcu 2011 roku.

Koordynator Departamentu Etyki i Deontologii Zawodu
Naczelnej Rady Aptekarskiej
mgr farm. Lidia Maria Czyż